

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hallituksen esitys kunnan perus- palvelujen valtionosuudesta annetun lain 21 ja 32 §:n muuttamisesta

EEVA MÄENPÄÄ, HALLITUSNEUVOS
UNNA HEIMBERG, FINANSSIASiantuntija
HALLINTOVALIOKUNNAN ASiantuntijakuuleminen
18.11.2022

Esityksen keskeinen sisältö

- Kyseessä uuden kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain (618/2021) nojalla annettava ensimmäinen vuosimuutosesitys
- Vuonna 2023 valtionosuusprosentti olisi 22,09 prosenttia. Valtionosuusprosenttia alennettaisiin 1,50 prosenttiyksiköllä.
- Ehdotetut määräaikaiset vähennykset
 - Pitkäaikaistyöttömien eläketuen menojen vähennys 0,18 euroa asukasta kohden (1 milj. €)
 - Kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän päättymiseen liittyvä vähennys 1,81 euroa asukasta kohden (10 milj. €)
- Indeksitarkistus 3,8 % lisäisi valtionosuuksia 89 milj. euroa.
- Sen sijaan kustannustenjaon tarkistusta ei tehdä lain siirtymäsäännösten mukaan vuosille 2023 ja 2024, vaan ensimmäisen kerran vasta vuodelle 2025.

Digitalisaation kannustinjärjestelmää koskevat ehdotukset

- Esityksen mukaan kuntien digitalisaation edistämiseen ei osoiteta rahoitusta vuonna 2023, minkä johdosta valtionosuuteen kohdistuu 10 miljoonan euron määräaikainen vähennys vuonna 2023 (1,81 euroa asukasta kohden).
- Hallituksen 17.11. antamassa täydentävässä talousarvioehdotuksessa on esitys 8 miljoonan euron määrärahalisäyksestä kuntien digitalisaation edistämiseen.
- Kyse on aiempina vuosina käyttämättä jääneen määrärahan palauttamisesta valtionosuuteen
- Yhteensä kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuu näin ollen kuntien digitalisaation edistämiseen liittyen 2 miljoonan euron määräaikainen vähennys vuonna 2023 (0,36 euroa asukasta kohden).
- Valtiovarainministeriö ehdottaa 32 § 2 mom. muutettavaksi seuraavasti:

Vuonna 2023 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään **0,36** euroa asukasta kohden liittyen kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään.

Sote-uudistuksen siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot

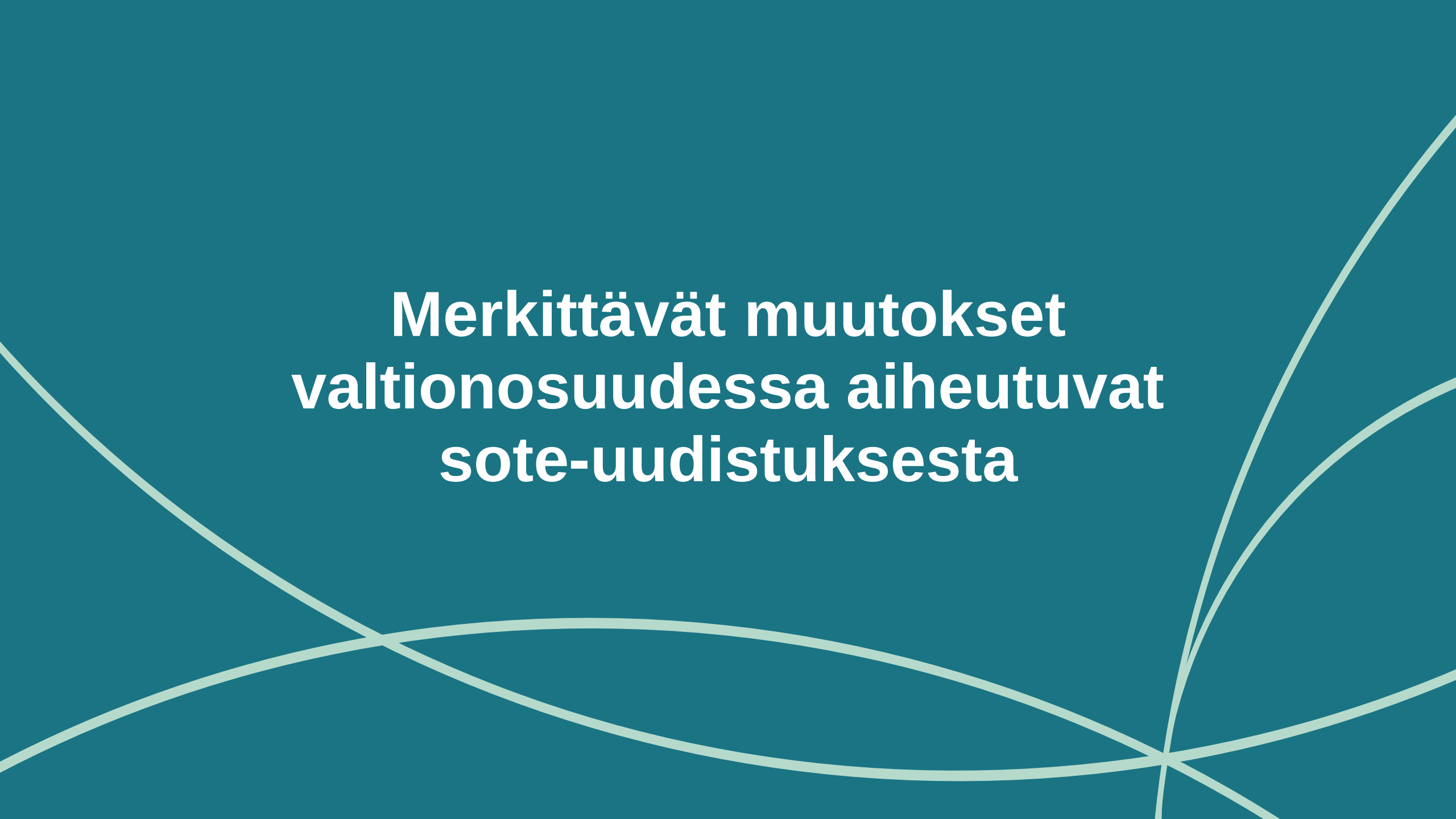
- Valtionosuuslain 57 §:n 4 momentin vahvistetun sanamuodon mukaan:
”Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirron vuoksi kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot **tarkistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella** koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi.”
- Tähän asti valmistelun laskelmissa, myös veroprosentin 12,64 %-yksikön leikkausosuutta laskettaessa, on kuitenkin käytetty **maksuunpanon mukaisia verotuloja**

Valtiovarainministeriön täydennysesitys (57 § 4 mom.)

- Valtiovarainministeriö esittää hallintovaliokunnalle harkittavaksi 57 §:n 4 momentin täydentämistä seuraavasti (muutosehdotus ***kursiivilla***):
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun siirron vuoksi kunnilta hyvinvointialueille siirrettävät tulot tarkistetaan vuoden 2022 tilinpäätöstietojen ***ja verotulojen osalta valmistuneen verotuksen mukaisten maksuunpantujen verotulojen*** perusteella koko maan tasolla hyvinvointialueille siirtyviä kustannuksia vastaaviksi.
- Vastaavalla tavalla on tarkoitus säätää kuntakohtaisten laskelmien tarkistamisesta 57 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvoston asetuksella

Perustelut ehdotukselle

- Maksuunpanon mukainen tieto
 - Vastaa kuntien veroprosentin leikkauksessa käytettyä
 - Ei sisällä aikaisempien verovuosien ”häntiä”
 - Heijastuu oikein jälkikäteistarkistukseen ja valtionosuuksiin
 - Valmistuu vasta marraskuussa 2023, mutta laadukas ennakkotieto on käytettävissä jo kesä-heinäkuussa. Ennakkotietoa voidaan käyttää talousarviovalmistelussa.

The background is a solid teal color. It features several thin, white, curved lines that sweep across the frame. One line starts from the left edge and curves downwards towards the bottom right. Another line starts from the bottom left and curves upwards towards the right. A third line starts from the bottom right and curves upwards towards the top right. These lines create a sense of movement and flow.

Merkittävät muutokset valtionosuudessa aiheutuvat sote-uudistuksesta

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen vaikutus kuntien valtionosuuteen

- Sote-uudistuksen vaikutuksia tasaavat rahoituselementit toimeenpannaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuden kautta
- Tasauselementti on **negatiivinen**, jos kunta lähtökohtaisesti hyötyy uudistuksesta (ja päinvastoin)
- Suuret negatiiviset tasauselementit johtavat eräiden kuntien osalta siihen, että **valtionosuus painuu kokonaisuudessaan negatiiviseksi**
 - Tässäkin tilanteessa toteutuu uudistuksen lähtökohta: muutos maks. +/- 60 €/asukas

Kunnan talouden tasapaino ennen uudistusta ja uudistuksen jälkeen vuoden 2022 tasossa, euroa asukasta kohden

Kunta	Tasapaino ennen uudistusta	Tasapaino uudistuksen jälkeen	Muutos
Eurajoki	220	280	60
Hanko	440	490	49
Harjavalta	442	502	60
Inkoo	50	6	-44
Kaavi	42	102	60
Kaskinen	-379	-319	60
Kemi	29	89	60
Pertunmaa	-621	-561	60
Sodankylä	123	183	60
Tampere	-41	8	49
Vimpeli	340	331	-9
Koko maa	104	108	4

Arviointia yksittäisten kuntien taloudesta ja mahdollisuudesta selviytyä tehtävistään vuonna 2023

- Vuosi 2023 näyttää arvioiden mukaan kuntataloudessa vahvalta
 - Verotuloja leikkaava vaikutus ei näy täysimääräisesti vielä ensi vuonna
- Negatiivisen valtionosuuden kunnilla keskivertoa suuremmat sote-kustannukset poistuvat ja tuloja siirtyy kustannuksia vähemmän
 - Kunnan omilla verotuloilla ja niiden kehityksellä entistä suurempi merkitys
- Useilla tarkasteluun sisältyvillä kunnilla rahoituksen tasapaino vahvistuu vuonna 2023

NEGATIIVISEN VALTIONOSUUDEN KUNNAT

Arvioitu toiminnan ja investointien rahavirta vuosille 2022 ja 2023, euroa asukasta kohden

Kunta	2022	2023
Eurajoki	-82	-158
Hanko	361	756
Harjavalta	353	915
Inkoo	-1 845	-1 254
Kaavi	-1 013	-427
Kaskinen	-398	27
Kemi	-614	-108
Pertunmaa*	2 702	-509
Sodankylä	-24	-112
Tampere	-62	-86
Vimpeli	-76	-45

*Satunnainen erä parantaa tulosta kertaluonteisesti yli 3 000 €/asukas vuonna 2022.

